

گره‌گشایی از کار مخاطب با برنامه‌های خانواده‌محور

تهیه‌کننده برنامه سیمای خانواده

برنامه‌های خانواده‌محور، چون برنامه‌هایی روتین هستند به‌هیچ‌عنوان نباید دچار تکرار شوند؛ آسبیی که اتفاقا بسیار تهدیدشان می‌کند، امری که ما در اتاق فکر «سیمای خانواده» بسیار به آن اندیشیم و راه‌حل‌هایی را که بتواند مانع از به‌تکرارافتادن مان‌شود، امتحان می‌کنیم که شامل تغییر در محتوا، لوکیشن، مهمانان و ... می‌شود، به‌گونه‌ای‌که مخاطب از برنامه احساس تکراری بودن نکند.

ما برای آن‌که بتوانیم مخاطب برنامه‌های خانواده‌محور ترکیبی را حفظ کنیم، باید به این بیندیشیم که چگونه می‌توان گرهی از کار آنها باز کرد. اتفاقی که به‌عنوان مثال در سیمای خانواده با حضور بهترین پزشکان و روانپزشکان رخ می‌دهد یا در بخش حقوقی از حضور وکیلی استفاده می‌کنیم که تقریبا ۱۲سال از آغاز فعالیت‌شان با تلویزیون می‌گذرد و بسیار شناخته‌شده و مورد اعتماد هستند.

اشاره‌ام به گره‌گشایوند از کار مردم به این دلیل است که به‌عنوان مثال موکلی که قصد گرفتن مشاوره برای هر موضوعی را داشته باشد در همان مراجعه اولیه به دفتر وکالت ناچار به پرداخت مبلغی است که با نشتستن دربرابر قبا ب تلویزیون و تماشای سیمای خانواده از پرداخت آن معاف می‌شود. در مورد پزشکان مان نیز باید اشاره کنم که جملگی آنها زیر نظر شبکه سلامت انتخاب می‌شوند و همگی عضو هیات علمی دانشگاه‌های شناخته‌شده کشور و به لحاظ علمی مورد اعتماد هستند.

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های برنامه سیمای خانواده در سال‌های اخیر گذر از شرایط ایجادشده به‌واسطه شیوع ویروس کرونا بود که ما را، هم برای ضبط آئیم‌هایمان دچار مشکل کرد و هم برای تولید و هم برای مهمانان روزهایی بسیار دشوار را رقم زد و همگی ما پای کار بودیم تا بتوانیم برنامه را روی آنتن بفرستیم و رسالت‌مان را انجام دهیم، ضمن این خبرهای گاه‌وبیگاه از دست‌رفتن عزیزان و ازجمله همکاران‌مان کار را سخت‌تر می‌کرد و روزهای تلخ‌تری را رقم می‌زد و به‌عنوان مثال من در این میان با توجه به میانیگن سنی افراد گروه همواره نگران هرمز شجاعی‌مهر بودم که مبدا اتفاقی برایش رخ دهد و دچار ضایعه‌ای عظیم شوم. بنابراین لازم است پیش از هر چیزی از اعضای تیم تولیدمان سپاس‌گزاری کنم که یاری‌مان کردند تا آن روزهای سخت را با کوشش و همیاری پشت‌سریگذاریم.

تمام تلاش ما بر این است که این برنامه در انتخاب سبک زندگی یاری‌رسان مخاطبان مان باشد و صرفا به سمت سرگرمی‌سازی نرویم، هرچند که می‌دانیم بخشی از کار ما سرگرمی‌سازی است اما در برنامه‌های خانواده‌محور و ازجمله سیمای خانواده انتقال اطلاعات و دیتا برای‌مان در اولویت قرار دارد.

نگاه ما اطلاع‌رسانی و آموزش محوری است و امیدواریم در این مسیر بتوانیم لحظات سرگرم‌کننده و لذت‌بخشی را نیز برای مخاطبان مان رقم بزنیم، چراکه به عقیده من یک برنامه خانواده‌محور ایده‌آل چنان‌که سیمای خانواده، باید چهل تیکه‌ای از بخش‌های پزشکی، هنری، فرهنگی و اجتماعی با هدف ترویج سبک زندگی ایرانی - اسلامی باشد و از ارائه راهکارهایی برای داشتن یک خانواده منسجم تا تصویری صمیمی و حقیقی با نگاهی واقع‌گرایانه به تمام موضوعات روز، قابی باشد که هر روز آن را ترسیم می‌کند.

مروری بر روایت‌های اربعینی مردم در برنامه «موکب مردم‌نگار»

قسمت‌های جدید برنامه «مردم‌نگار» با محوریت پیاده‌روی بزرگ اربعین از شبکه دو سیما با نام «موکب مردم‌نگار» روانه آنتن می‌شود.

در این مجموعه برنامه در گفت‌وگو با اقشار مختلف جامعه، خاطراتی از پرچمداری مردم در پیاده‌روی اربعین نقل می‌شود، محمد حسام مدنی، تهیه‌کننده برنامه در این باره توضیح داد: گفت‌وگو با اصناف و حرف مختلف که تجربه

برنامه ایده‌آل؛ متناسب با باورهای جامعه

هرمز شجاعی‌مهر، مجری با سابقه و شناخته‌شده برنامه با قدمت سیمای خانواده در گفت‌وگو با جام‌جم در جواب این که نیازسنجی خانواده‌های ایرانی در این خصوص که می‌خواهند چه مطالبی در برنامه‌های خانواده‌محور ترکیبی ببینند و بشنوند چگونه احصا و اعمال می‌شود، این‌طوری‌گوید: هر برنامه خانواده‌محوری اتاق فکری دارد که در ارتباط مستقیم با پیامک‌ها، نظرات، پیشنهادها و انتقاداتی که از مردم دریافت می‌کند، قرار دارد و این اتاق فکر براساس نکاتی که از طریق مطرح می‌شود به آسیب‌شناسی و امتیازدهی به بخش‌های گوناگون آن برنامه می‌پردازد.

او در جواب این که برای بیشگیری از افتادن به ورطه تکرار در برنامه‌های خانواده‌محور ترکیبی با سابقه چه باید کرد، ادامه می‌دهد: تکرار، بخشی از فرآیند زندگی است و ما چه بخواهیم و چه نخواهیم گرفتار آن هستیم، فرآیندی که از گذشته‌های دور بوده و بعد از ما هم خواهد بود. همان‌طور که هر روز صبح را با خوردن صبحانه آغاز می‌کنیم، بعضی از اتفاقاتی که در برنامه‌های خانواده‌محور رخ می‌دهد نیز به همین صورت است. تکرار هست اما به هر حال بخشی از زندگی است و ما فقط می‌توانیم شکل آن و رنگ و بویش را مقداری تغییر دهیم.

این مجری با سابقه و شناخته‌شده در پاسخ به این سؤال که از اصلی‌ترین ویژگی‌های مجری برنامه‌های خانواده‌محور به چه مواردی می‌توان اشاره کرد، می‌افزاید: احترام و ادب در اولویت بوده و شکی در آن نیست اما من همواره گفته‌ام گوینده باید از اطلاعاتی کافی در مورد ادبیات کشور خود و علم روز برخوردار باشد. او همچنین باید حتی مقداری علوم اجتماعی و روان‌شناسی بداند و ضمن برخورداری از صداایی خوب، گرم صحبت کندو همچنین ظاهر درستی هم داشته باشد اما از همه اینها مهم‌تر این که به درجه‌ای از فهم، شعور و جایگاه اجتماعی رسیده باشد که بتواند برای مردم صحبت کند و مردم نیز صحبت‌هایش را بپذیرند و همه اینها نیازمند مطالعه زیاد و پشت سر گذاشتن دوره‌های تخصصی و کسب تجربیات است و همچنین این که سن و سال‌تان این اجازه را به شما بدهد که چنین گنجینه‌ای را در خود گرد آورده باشید.

شجاعی‌مهر در جواب این‌که میزان موفقیت برنامه‌های خانواده‌محور را در جذب نسل جوان چه میزان می‌داند، چنین توضیح می‌دهد: ما می‌خواهیم همه افراد خانواده را تحت پوشش خود قرار دهیم؛ از بزرگ‌ترین تا کوچک‌ترین‌شان. اما این که چه میزان موفق بوده‌ایم، نیازمند تحقیق و بررسی است. هرچند من احساس می‌کنم همچنان بستری وسیع برای‌مان فراهم است تا بتوانیم در این فضا موفق‌تر و به جوانان مان نزدیک‌تر شویم. نزدیک شدن به جوانان اهمیت بسیار زیادی دارد و برای وقوع آن، جوانان ابتدا باید ما را باور کنند و قبول مان داشته باشند و بعد از آن حرف‌مان را بپذیرند و یکی از دغدغه‌های برنامه‌های خانواده‌محور

همین مسأله است. او در جواب این که یک برنامه ایده‌آل خانواده‌محور از نظر او باید حائز چه ویژگی‌هایی باشد، می‌گوید: برنامه‌ای که متناسب با باورهای جامعه هدف باشد، چراکه ما براساس باورهای‌مان زندگی می‌کنیم و شخصیت و هویت‌مان براساس باورها شکل می‌گیرد و این نکته‌ای است که باید حواس‌مان را به آن جمع کنیم و در کنار آن خلایق، نوآوری و جسارت را بیفزاییم.

حضور در این مراسم را داشته‌اند، یکی از بخش‌های موکب مردم‌نگار است. از جمله این اصناف می‌توان به کادردرمان، عکاسان، مستندسازان، اصناف فعال در حوزه حمل‌ونقل، گروه‌های جهادی و خانواده‌های شرکت کرده در مراسم اشاره کرد. وی ادامه داد: همچنین گفت‌وگو با مردم راهی شده و جا مانده از پیاده‌روی اربعین، گزارش‌های مردمی از سطح شهر، بخش خاطرات ارسالی مردم و موشن گرافیک از

ارتباط دوسویه

فاطمه آل‌عباس، گوینده سرشناس برنامه رادیویی با سابقه «خانه‌وخانواده» در جواب این‌که مهم‌ترین چالش پیش‌روی تولید برنامه‌های خانواده‌محور ترکیبی را چه می‌داند، به جام‌جم چنین می‌گوید: «من از دی ۸۴ با ورود به رادیوایران با برنامه خانه‌وخانواده همکاری کردم و شاید بتوان گفت با سابقه‌ترین گوینده این برنامه هستم. به‌عبارت‌دیگر هیچ‌کدام از عزیزان و حتی پیشکسوتان من که گوینده این برنامه بوده‌اند به این شکل و برای سال‌های طولانی گویندگی آن را برعهده نداشته‌اند. اشاره‌ام به این نکته به این دلیل بود که بدانید در این سال‌ها، به‌واسطه همکاری با برنامه خانه‌وخانواده و صحبت‌کردن دوسویه با مردم، آنچه استنباط کرده‌ام این‌گونه است؛ ما نیازمند بازنگری دوباره در برنامه‌سازی برای خانواده‌ها هستیم. خاطرم‌ان باشد که خانواده متشکل از یک زن، یک مرد، بچه‌ها با جنسیت‌های متفاوت و گاهی پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها و همچنین دیگر افرادی که وارد خانواده می‌شوند؛ عروس، داماد و فرزندان آنهاست و ما باید تک‌تک این آدم‌ها را ببینیم اما در اکثر برنامه‌های خانواده‌محور با فقط زن‌وشوهر را می‌بینیم یا فقط بچه‌ها را یا نگاهی ویژه به سالمندان می‌اندازیم و برای همین احساس می‌کنم نیازمند بازنگری و نواندیشی در حوزه خانواده هستیم.»

او در جواب این که پیشنهادش برای فائق آمدن بر این چالش‌ها چیست، ادامه می‌دهد: «بیا باید با خود صادق باشیم و به آمار طلاق، آمار ازدواج، آمار زنان سرپرست خانوار، آمار خانواده‌های بدسرپرست و بی‌سرپرست و خانواده‌های پرآسب نگاهی بیندازیم. صادقانه ببینیم زوج‌های جوان مان جدا از مسأله اقتصادی که مسأله بسیار مهمی هم هست یا چه چالش‌های دیگری مواجهند؟ من به‌عنوان کسی که در بدنه برنامه‌سازی برای خانواده هستم از مسئولان محترم، از کسانی که همیشه با نگاهی نظارتی به ارزیابی برنامه‌ها می‌نشینند خواهش می‌کنم کمی این خطوط را بازتعریف کنیم. اگر ما در برنامه خانه‌وخانواده از خیانت بین زوج‌های جوان صحبت نکنیم، کجا باید حرف بزنیم؟! اگر حرف نزنیم پس باید منتظر پرتشدن راهروهای دادگاه خانواده باشیم و منتظر بچه‌های آسیب‌دیده‌ای که ماحصل طلاق‌های عاطفی و جدایی‌هایی هستند که در حال وقوع است. ما باید واقعیت‌های موجود در جامعه را ببینیم، واقعیت‌های موجود در روابط بین‌فردی را در خانواده‌ها ببینیم و بدانیم ما امروز مسائل پیچیده‌ای در حوزه خانواده داریم که باید در برنامه‌های خانواده‌محور در مورد آنها صحبت شود. تا چه زمانی بگوییم ازدواج کنید، ازدواج خوب است، فرزندآوری کنید، فرزندآوری خوب است و آیا همه‌تان بهتر از من نمی‌دانید که اینها زیرساخت می‌خواهد و چه پاسخی برای این سؤال دارید که ما چه میزان به این زیرساخت‌ها فکر کرده‌ایم؟ ما دلم برای عزیزانی که به ما پیامک می‌دهند، تماس می‌گیرند و دردشان را عنوان می‌کنند می‌سوزد و گاهی اوقات ذهنم به مدت یک هفته درگیر آن پیامک با تماس تلفنی است اما واقعیت‌ها را چه کسی و با چه زبانی و چه زمانی باید بگوید؟!»

پرهیز از آفت تکرار

محمد نظری، مجری با سابقه برنامه‌های خانواده‌محور که نامش با نام «به خانه برمی‌گردیم» گره خورده است در پاسخ به این سؤال که بزرگ‌ترین چالش پیش‌روی تولید برنامه‌های خانواده‌محور چیست

مکت

گفتن از آنچه درد زندگی‌هاست

فاطمه آل‌عباس، مجری برنامه «خانه و خانواده» از رادیو ایران در مورد برنامه‌های خانواده‌محور چنین می‌گوید: «همه ما می‌دانیم معضلاتی که امروز هست، اگر در موردش صحبت نشود، مورد آسیب‌شناسی قرار نگیرد، دست به فرهنگسازی نزنیم، حرف‌های علمی مطابق با شان و شئونات دینی و عرفی در موردش زده نشود فاجعه رخ می‌دهد. من نمی‌خواهم سیاه بینم اما چون تلفن‌ها و پیامک‌های مخاطبان را می‌گیرم، احساس می‌کنم مسئولم و باید به بالادستی‌هایم بگویم دغدغه خانواده‌های امروزه چیزی فراتر از آن است که ما گاهی گمان می‌کنیم. ما دردهای بسیار پیچیده‌تر از این در بدنه یک خانواده داریم اما کمتر درباره‌اش صحبت می‌کنیم، چون می‌دانیم بر ما خرده خواهند گرفت و تا به امروز هم به‌رغم این که سعی کرده‌ایم حرف‌هایی را که باید، بزنیم اما می‌خواهم از کسانی که کارشناس امر هستند خواهش کنم بیایند، بنشینند و به بازنگری در برنامه‌سازی برای خانواده دست بزنند و اجازه دهند پیرامون خیلی از مسائلی که امروز درد زندگی‌هاست، صحبت شود. ما در مورد خانواده عمر حاضر صحبت می‌کنیم، خانواده‌ای که نسبت به ۱۰ سال پیش بسیار متفاوت است و ما نمی‌توانیم با نسخه‌های قدیمی برایش برنامه بسازیم و بعد هم خوش‌خیال باشیم که تاثیر لازم را گذاشته‌ایم.»

دیگر بخش‌های این برنامه است. تلاش داریم در قالب این برنامه برای مردم گزارش‌های جذاب و شنیدنی پیش کنیم تا از شنیدن آن لذت ببرند. در این برنامه مردم می‌توانند گزارش‌های شنیدنی از اربعین را بشنوند. موکب مردم‌نگار، کاری‌است از گروه اجتماعی شبکه دو به کارگردانی میثم ملکی‌پور و اجرای فاطمه افشاریان که شنبه تا چهارشنبه ساعت ۱۸ از شبکه دوم سیما روانه آنتن می‌شود.

چالش‌های پیش‌روی تولید برنامه‌های

بازنگری ونواندیشی در

برنامه‌های خانواده‌محور ترکیبی در صداوسیما که از جمله نمونه‌های بسیار با سابقه و شناخته‌شده آن می‌توان به «سیمای خانواده»، در شبکه یک، «تصور زندگی» در شبکه دو، «به خانه برمی‌گردیم» در شبکه پنج، «خانه و خانواده» در رادیو ایران و ... اشاره کرد از نخستین روزهای روی آنتن رفتن در اوایل دهه ۷۰ تا امروز همواره مخاطب خاص خود را داشته‌اند و آنچه اکنون روزنامه «جام‌جم» را به تهیه‌پرونده‌ای در این مورد در گفت‌وگو با چهره‌های سرشناس آن واداشته همین اهمیتی است که پرمخاطب بودن یک برنامه برایش ایجاد

به جام‌جم می‌گوید: یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های تولید برنامه‌های خانواده‌محور در هر تلویزیونی و نه فقط در صداوسیما، دچار شدن به آفت تکرار است. به عنوان مثال در برنامه‌ای مانند به خانه برمی‌گردیم که با قدمتی حدود ۲۴ساله روی آنتن است، طبیعتا دست ما بعد از گذشتن این مدت زمان در تولید محتوای تکرار و برنامه‌به‌نوعی یکنواختی دچار می‌شود که برای مخاطب آسیب‌رسان خواهد بود. شما با پوزایان مشکل، طبیعتا به دنبال سوزهای تازه می‌گردید تا بتوانید برنامه را به‌روز کنید.

او ادامه می‌دهد: «معمولا طیف میانسال به تماشای این قبیل برنامه‌ها می‌نشینند، طیفی که ۲۴ سال پیش جوانی‌اش را با من گذرانده و اکنون که وارد دوره میانسالی شده است همچنان برحسب عادت مرا نگاه می‌کند اما آبیاد دختر ۲۴ساله او که آن زمان کودک بوده است هم مرا می‌بیند؟ احتمالا نمی‌بیند و این یکی از بزرگ‌ترین آفت‌های ما در برنامه‌های خانواده‌محور است.»

نظری تصریح می‌کند: «گاهی تهیه‌کننده ناچار به توسل

چهره‌هایی، یادآور برنامه‌های خانواده

چهره و صدای برخی از مجریان باحیثی کارشناسان با نام و خاطره برنامه‌های خانواده گره خورده است و برای همیشه و در نظر مخاطبان با اجرای این دست برنامه‌ها شناخته می‌شوند. برای مثال هرمز شجاعی‌مهر که سال‌هاست در اجرای برنامه سیمای خانواده، و عمده فعالیتش در این حوزه بوده برای بسیاری یادآور دم‌دم‌های ظهر است که او با برنامه سیمای خانواده مهمان خانه‌ها شود و ضمن پلاتوگویی با مهمانان و کارشناسانی که از اقشار مختلف و حوزه‌های متفاوت به این برنامه آمده بودند، گفت‌وگو کند. همچنین شعله‌قهرمانی، زاله صادقیان، زیلا صادقی و... هم از آن چهره‌هایی هستند که با این‌گونه برنامه‌ها بیشتر در اذهان مانده‌اند. برنامه «به خانه برمی‌گردیم» از شبکه پنج سیما هم مجریانی دارد که دیگر نام و تصویرشان یک جورهایی با حس نوستالژی همراه است. کسانی چون محمد نظری که فارغ‌التحصیل دکتری دامپزشکی از دانشگاه تهران است و سال ۷۴ کارش را با گویندگی خبر ساعت ۱۴ شبکه یک آغاز کرد. گویندگی رادیو جوان، اجراء در شبکه آموزش و... از فعالیت‌های اوست اما همچنان بیشتر با «به خانه برمی‌گردیم» شناخته می‌شود.

تصویر یک زندگی خانوادگی

برنامه «تصویر زندگی» گرچه بعد از سیمای خانواده متولد شد ولی همپای آن به عنوان یکی از برنامه‌های خاطره‌انگیز با محوریت خانواده شناخته می‌شود که حدود ساعت ۱۱صبح روی آنتن شبکه دو سیما می‌رفت. در این برنامه بخش‌های مختلفی همچون آموزش هنرهای دستی، آشپزی و همچنین گفت‌وگو با کارشناسان در حوزه‌های مختلف سلامت جسمی و روانی، ارتباطات میان‌فردی و... بخش می‌شد. تصویر زندگی طی سال‌ها با تغییراتی در محتوا و ساختار همراه بود. تیتراژ قدیمی این برنامه و آهنگ آن هنوز در ذهن بسیاری از مخاطبان مانده است.

برای تماشای گزارش تصویری کیوارکد زیر را اسکن کنید

سیمای خانواده در «جدال با سرنوشت»

یادتان هست تا سال‌ها در انتهای برنامه سیمای خانواده که از شبکه یک سیما بخش می‌شد، سریال روی آنتن می‌رفت. این سریال‌ها معمولا مضمون خانوادگی داشتند و آسیب‌های نهاد خانواده را در زمینه‌های مختلف بررسی می‌کردند.

یکی از این مجموعه‌های خاطره‌انگیز که مخاطبان زیادی داشت، سریال «جدال با سرنوشت» با بازی مه‌ران احمدی، تانیا

جوهری، فرشید نوایی و ... بود که به کارگردانی مسعود رشیدی سال ۱۳۷۶ بخش شد.

